

Soğuk Savaş

Dönemi

1945-1960

DÖNEMİ ŞEKİLLENDİREN FAKTÖRLER

Dönemi Şekillendiren Faktörler

1-Savaş sonra dünya politikasına iki yeni kuvvet, Süper-Devlet adı verilen, **Birleşik Amerika** ile **Sovyet Rusya** hakim olmuştur. Dikkat edilirse, bu iki büyük kuvvetin her ikisi de daha önce dünya politikasında mühim roller oynamış değildir. **Birleşik Amerika, savaş** sonra **Monroe Doktrinini** terk ederek bir dünya devleti olmuş ve **milletlerarası politikada birinci plana geçmiştir.**

1917 Bolşevik İhtilalinden 2'inci Dünya Savaşı'nın çıkışına kadar çekingen bir politika takip eden ve büyük devletler topluluğunun dışında kalan Sovyet Rusya da, 1945'ten itibaren takip ettiği aktif, yayılcı ve emperyalist politikasının dışında, gerçekleştirdiği teknolojik gelişme ile de, o da milletlerarası politikada ön planına geçmiştir.

Daha önce **milletlerarası münasebetlerin başlıca ağırlık noktaları olan, galip gelmiş İngiltere ve Fransa ile, yenilmiş devletler olan Almanya, Japonya ve İtalya'nın kendilerini toparlamaları daha uzun bir zaman alacaktır.** Toparlandıkları zaman da, ancak ikinci planda kalacaklardır.

Kısacası, 2'inci Dünya Savaşı'ndan sonra milletlerarası politikanın yapısı değişmiş ve **ikili bir yapı ortaya çıkmıştır.**

2-Sovyet Rusya'nın sivrilmesinin bir mühim neticesi de, **ilk defa olarak milletlerarası münasebetlere doktrin ve ideoloji unsurunun girmesidir.** Sovyet sistemi, dünya proleter ihtilali gibi, komünizmi bütün dünyada hakim kılmak isteyen bir doktrine dayandığından, savaş sonra Sovyet dış politikası tamamen bu hedefe yönelmiş ve bu da milletlerarası politikaya doktrin ve ideoloji unsurunun girmesine sebep olmuştur.

Komünist düzenin karşısında olan ülkeler, Sovyet Rusya'nın komünizmi bütün dünyaya yayma çabalarına karşı koyunca, milletlerarası mücadelenin konusu, farklı dünya görüşlerinin çatışması ve hürriyet düzeni ile totaliter komünist düzenin mücadelesi haline gelmiştir. Milletlerarası münasebetler tarihinde böyle bir durum ilk defa ortaya çıkmaktaydı.

Dönemi Şekillendiren Faktörler

3) Günümüz dünyasının en mühim gelişmelerinden biri de, **sömürgeciliğin tasfiyesidir**. Bir-iki yer istisna edilirse, Asya ve Afrika'daki sömürgelerin hepsi bu dönemde bağımsız olmuşlardır. 1956 yılında Afrika'da bağımsız devlet sayısı 6 iken, bugün bunların sayısı 50'yi aşmaktadır.

Sömürgelerin bağımsızlıklarını kazanmaları ise, daha ilerde göreceğimiz üzere, milletlerarası politikaya Üçüncü Blok, Üçüncü Dünya veya Bağlantısızlar Bloku denen yeni bir kuvvetin girmesi neticesini vermiştir.

4) 2'inci Dünya Savaşı'nın en mühim neticelerinden biri de, milletlerarası politikanın "**alan genişlemesi**"dir. **1945'e gelinceye kadar, milletlerarası münasebetlerin yoğunlaştığı başlıca alan Avrupa idi. Avrupa politikası demek, dünya politikası demektir.** Asya, Afrika ve Latin Amerika, 20'inci yüzyılın ortalarına kadar, milletlerarası politikanın bağımsız alanları değildi. Bu kıtalar ancak Avrupa politikasının çerçevesi içinde yer alırlardı.

Savaş sonrasında **Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan** gibi geniş ölkeli ve kalabalık nüfuslu iki ölkenin ortaya çıkışı ve **Japonya**'nın Asya'da büyük bir ekonomik kuvvet olarak tekrar sivrilmesi ile Asya gayet mühim bir milletlerarası politika alanı haline gelmiştir.

Elliden fazla bağımsız devleti ile **Afrika**, artık sömürgeciliğin Kara Afrika'sı olmayıp, **milletlerarası münasebetlerin yeni bir ağırlık alanıdır**.

Latin Amerika ise, 19'uncu yüzyıldaki uyuşukluğundan silkinmeye başlamıştır. 1982 yılında Arjantin'in Falkland Savaşı ile İngiltere'ye kafa tutabilme cesaretini kendinde görmesi ve diğer Latin Amerika ölkelerinin tepkileri, küçümsenecek bir hadise değildir.

Nihayet, **Üçüncü Dünya Ölkelerine de Asya-Afrika-Latin Amerika grubu dendiğini de unutmayalım**.

Dönemi Şekillendiren Faktörler

- **5) Milletlerarası münasebetlerin alan genişlemesi, sadece dünyanın düzeyi üzerinde olmayıp, günümüzde bu münasebetler yukarıya doğru da bir alan genişlemesi yaparak, uzaya intikal etmiştir.** 2inci Dünya Savaşı karada ve denizlerde yapıldı. 2'inci Dünya Savaşında ise zaferi havalarda güçlü olanlar kazandı. Bu savaşta kara ve deniz muharebelerinin kaderini daima "hava" tayin etti. Yani, 2'inci Dünya Savaşı, milletlerarası mücadeleyi dünyanın yüzeyinden atmosfere çıkardı.
- Lakin ilk adımlarını 2'inci Dünya Savaşı sırasında atan füze teknolojisi, savaştan sonra büyük bir gelişme hızı gösterince, büyük kuvvetler mücadelesi günümüzde atmosferi de aşarak uzaya intikal etmiştir. **Uzay** soğuk savaş döneminde kutuplar arasında **kuvvet üstünlüğü mücadelesinin yeni alanı olmuştur.** Bir zamanlar nasıl sömürge sahibi olmak büyük devlet olmanın şartı gibi telakki edilmiş ise, şimdi de uzayın derinliklerine el atabilmek, büyük kuvvet olmanın şartı gibi görünmektedir.
- **6) Dünyanın, bilhassa 2'inci Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan en mühim meselelerinden biri de, ekonomik meselelerdir. Denebilir ki, tarihin hiç bir döneminde ekonomik meseleler, milletlerarası münasebetlerde bugünkü kadar ağırlık kazanmamıştır. Bugün bütün dünya ülkeleri, siyasal kuvvet dengesi, güvenlik ve barış gibi meselelerden belki de çok daha fazla olarak, ekonomik kalkınma, refah, daha iyi bir yaşama seviyesi gibi meselelerle yoğun bir şekilde meşgul olmaktadır. Bunun neticesi olarak da, bugünkü milletlerarası münasebetlerde ekonomik faktör büyük bir ağırlığa sahip bulunmaktadır.** Zengin ve fakir ülkelerle, iktisaden geri kalmış, gelişme halinde olan ülkelerle gelişmiş ülkeler arasındaki farklılıkları ekonomik ve ticari münasebetler ve ekonomik yardım münasebetleri yoluyla ortadan kaldırmak, bugünkü milletlerarası münasebetlerin temel meselelerinden birini teşkil etmektedir.

Rus Emperyalizminin Canlanması -Avrupa'da Sovyet Üstünlüğü-

- Savaştan önce milletlerarası kuvvet dengesinin temel unsurlarını teşkil eden devletler, 1945'in dünyasında artık mevcut değildir. Bunlardan Almanya, Japonya ve İtalya yenilmiş devletlerdir. Fransa ve İngiltere galip devletlerden olmakla beraber, savaşın bunların üzerinde yaptığı tahribat o kadar büyüktür ki, bunların değil eski yerlerini almaları, sadece milletlerarası politikada aktif hale gelmeleri için 1970'lerin sonunu beklemek gerekecektir.
- Ana hatları ile manzara şudur: Gerek Asya kıtasında, gerek Avrupa'da büyük kuvvet boşlukları teşekkül etmiştir. Her iki kıtada da bir tek kuvvet vardır: Sovyet Rusya. Her ne kadar Birleşik Amerika'nın 1944 Haziranından itibaren Avrupa muharebe alanlarına yığdığı askeri kuvvetleri henüz geri çekilmemiş ise de, savaş esnasında Sovyet Rusya ile yapmış olduğu askeri işbirliği, Birleşik Amerika'yı Sovyetlerle olan münasebetlerinde bir takım ümit ve hayallere sevk etmiş ve bunun neticesi olarak da Avrupa'dan çekilerek tekrar kendi kıtasına kapanmaya hazırlanmaktadır.
- Komünizmin evrensel uygulayıcısı olarak ortaya çıkmış bulunan Sovyet Rusya için belki tarihinin hiç bir döneminde böyle bir fırsat önüne tekrar çıkmayacaktır. Bu sebeple savaşın hemen ertesinde **Sovyet Rusya'nın üç istikamette faaliyete geçtiğini görüyoruz. Bu üç istikametten biri Avrupa, ikincisi Orta Doğu ve üçüncüsü de Uzak Doğu veya Asya'dır.**
- Sovyetler savaşın son yılları olan 1944-45'te, Alman işgalinden kurtarmak bahanesi ile askerlerini soktukları **Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Romanya ve Bulgaristan'da** komünist rejimlerin kurulması için faaliyetlerine hız verirken, **Uzak Doğu'da da, Kuomintang'ın milliyetçilerine karşı Mao Tse-tung'un komünistlerine yardımlarını arttırmak ve Çin'i komünizmin kontrolü altına almak için harekete geçmişlerdi.**
- Bütün bunlar olurken, **İran, Türkiye ve Yunanistan üzerinde de çeşitli baskılara ve oyunlara girişerek, Basra Körfezi ve Hint Okyanusuna ve öte yandan Doğu Akdeniz'e inmek** için çaba harcamaya başlamışlardı.
- Bu üç istikametten sonuncusu, milletlerarası politikayı en fazla hareketlendirip, Birleşik Amerika ile Sovyet Rusya'nın münasebetlerinde krizlere sebep olduğu için, önce bu konuyu ele alacağız.

Sovyetlerin İran'a Yerleşme Çabaları

- ▶ Almanya'nın 22 Haziran 1941'de Sovyet Rusya'ya saldırması üzerine, İngiltere ve Amerika Rusya'ya askeri yardım yapmaya karar verdiler. Yalnız bu yardım hangi yoldan yapılacaktı?
- ▶ Almanya 1940 Nisanında Danimarka ve Norveç'i işgal ettiği için Kuzey Denizi ile Baltık Denizi'nin girişi Almanya'nın kontrolü altında idi. Buradan yardım yapmak imkansızdı. Öte yandan, Almanya 1941'in ilkbaharında Yugoslavya ve Yunanistan'ı işgal ederek bütün Balkanlara yerleşmiş ve Ege Denizi de Almanya'nın kontrolünde idi. Bu sebeple Türk Boğazlarından da Rusya'ya yardım gönderilemezdi. Kuzey kutbu üzerinden de yardım mümkün değildi, çünkü Murmansk limanı yılın çok büyük bir kısmında buzlarla kaplı idi.
- ▶ Geriye bir tek Basra Körfezi ile Kuzey İran kalıyordu. Amerika ve İngiltere bu yoldan Sovyet Rusya'ya yardım yapmaya karar verdiler. İran bu sırada Almanya taraftarı bir politika takip ettiğinden Rusya'ya yapılacak yardımın kendi topraklarından geçirilmesine izin vermedi ve bunun üzerine Sovyet Rusya ile İngiltere İran'a asker sevk edip bu ülkeyi işgalleri altına aldılar. Lakin bu işgal de iyi bir görüntü vermediğinden, Sovyet Rusya ve İngiltere 29 Ocak 1942'de İran'la bir ittifak antlaşması imzaladılar. Güya İran bu ittifak çerçevesinde Sovyet ve İngiliz askerlerinin topraklarında bulunmasına ve Sovyetlere yapılan yardımın kendi topraklarından geçirilmesine izin vermekteydi.
- ▶ Yalnız ittifak antlaşmasının 5'inci maddesine göre, savaşın sona erdiği tarihten itibaren 6 ay içinde Sovyet ve İngiliz askerleri İran topraklarını boşaltacaklardı.
- ▶ Savaş resmen 2 Eylül 1945'de, yani Japonya'nın teslimi ile, sona erdiğine göre, İran'ı boşaltma işinin de en geç 2 Mart 1946'ya kadar tamamlanması gerekmekteydi. Gerçekten, savaş biter bitmez Amerika ve İngiltere askerlerini İran'dan çekmeye başladılar. Sovyetlerde bir hareket görülmediği gibi, 1945 Kasımında İran Azerbaycan'ında Cafer Pişaveri bir ayaklanma çıkardı. Sovyet askerlerinin de yardımı ile Pişaveri, İran'ın **komünist Tudeh Partisi** üyeleri ile birlikte 12 Aralık 1945'de Tebriz valisini indirip, **Muhtar Azerbaycan Cumhuriyetini** ilan etti. İran hükümeti bu ayaklanmayı bastırmak için Tebriz'e asker göndermek istediğinde, Sovyet askerleri bunu engellediler.
- ▶ Yine aynı anda, Sovyetlerin ve komünistlerin yardımı ile daha güneyde **Mehabad**'da da bağımsız bir **Kürt Cumhuriyeti** kuruldu.

- Güneyde Abadan petroleri bölgesinde de komünist Tudeh Partisi halkı tahrik ederek karışıklıklar çıkarmaktaydı.
- Bu arada dikkati çeken bir nokta da, Kürt Cumhuriyeti ile Muhtar Azerbaycan Cumhuriyeti'nin hemen bir ittifak imzalamaları idi. Kısacası, Sovyetler, İran'ın bu topraklarını kontrolleri altına sokarak Basra Körfezine inmeye kararlıydılar.
- Bu gelişmeler üzerine **İran meseleyi Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine götürdü**. Amerika ve İngiltere, yeni kurulmuş olan Birleşmiş Milletlerin böyle ciddi bir mesele ile prestijinin sarsılmasını istemediklerinden İran'ı pek desteklemediler. Bunun üzerine **İran, Sovyetlerle olan meselesini görüşme yoluyla halletmeye karar verdi**. Bu görüşmeler sonunda, gizli olarak, **İran ile Sovyet Rusya arasında 4 Nisan 1946 da bir anlaşma yapıldı. Bu anlaşma ile Sovyetler İran'dan askerlerini çekmeyi, buna karşılık İran da kuzey İran petrollerini Sovyetlerle beraber işletip % 51 hissesini de Sovyetlere vermeyi kabul ediyordu.**
- Bu anlaşma üzerine Sovyetler 1946 Mayısında İran'ı tamamen boşalttılar. Ancak bu anlaşmanın İran Meclisi'nce tasdik edilmesi gerekiyordu. Bu sebeple anlaşma açığa çıkınca, İran kamuoyu hükümetin yaptığı bu anlaşmaya büyük tepki gösterdi. Bilhassa **İngiltere'nin de kışkırtması ile güney İran'daki kabileler hükümete karşı cephe aldılar.**
- Anlaşmanın tasdiki tehlikeye girince Sovyetler İran'a baskı yapmaya başladılar. Amerika da hem hatasını anlamıştı ve hem de şimdi Sovyetlerin savaş sonrası niyetlerini görerek Sovyetlerin karşısına dikilmeye karar verdi. **Amerikan hükümeti, 20 Eylül 1947 de yaptığı bir açıklamada, petrol anlaşmasını reddetmesinden dolayı İran beklenmedik neticelerle karşılaşacak olursa, İran'ın toprak bütünlüğünü koruyacağı hususunda teminat verdi.** Bunun üzerine **İran Meclisi 22 Ekim 1947 de anlaşmayı ittifakla reddetti.**
- Amerika'nın bu tutumu karşısında Sovyetler, Amerika ile bir çatışmayı göze alamadıkları için gerilemek zorunda kaldılar

Türkiye Üzerinde Sovyet Tehdidi

- Daha Potsdam Konferansı sırasında Türkiye üzerinde bir Sovyet tehdidi açık olarak ortaya çıkmıştı. Bu tehdit, bu devletin, Boğazlarda üs istemesi ve Kars ve Ardahan bölgelerinin Rusya'ya terkini ileri sürmesi ile ağır bir nitelik kazanmıştı. Fakat 1946 yılında, Türkiye üzerindeki bu tehdidin ağırlığı daha da artmıştır.
- Potsdam kararlarına göre, her üç devletin Boğazlar hakkındaki görüşlerini Türk hükümetine bildirmeleri gerekiyordu. Bu karara ilk uyan Amerika oldu ve 2 Kasım 1945 de Türk hükümetine verdiği notada bu konudaki görüşlerini açıkladı. Bu görüş Amerika tarafından daha Potsdam'da da belirtilmişti. Birleşik Amerika Boğazlarda, ticaret gemileri için tam serbesti, Karadeniz'e kıyıda devletlerin savaş gemilerinin geçişi için geniş serbesti ve Karadeniz'e kıyıdaş olmayan devletlerin savaş gemilerinin ise, Karadeniz devletlerinin muvafakatıyla ve sınırlı tonilato ile geçiş hakkına sahip olmasını istiyordu.
- Hemen aynı nitelikteki İngiliz görüşü de 21 Kasım 1945 de Türk hükümetine bildirilmiştir. Dışişleri Bakanı Bevin'in 21 Şubat 1946 da Avam Kamarasında "Şunu açıkça söylemeliyim ki, Türkiye'nin bir peyk devlet haline geldiğini görmek istemem. İstediğim şey, Türkiye'nin bağımsız ve hür bir devlet olarak kalmasıdır", demesi İngiltere'nin boğazlar konusunun en esaslı noktası hakkındaki görüşünü açıklıyordu.
- Sovyetlere gelince, bu devlet Boğazlar hakkında görüşünü ancak bir yıl sonra bildirecektir. Lakin Sovyetlerin 1925 tarihli Türk-Sovyet tarafsızlık ve saldırmazlık paktını 1945 Martında feshetmesinden beri Türk-Sovyet münasebetlerinde gittikçe artan soğukluk, İstanbul'da meydana gelen bir olayla gerginliğe dönmüştür. Bir süreden beri İstanbul'da yayınlanmakta olan birkaç gazete solcu yayında bulunmaktaydılar. Buna sinirlenen İstanbul Üniversitesi gençliği, 4 Aralık 1945 günü yaptığı büyük bir yürüyüşte, Yeni Dünya, Tan ve Fransızca çıkmakta olan La Turquie gazetelerinin idarehaneleriyle, Beyoğlu'nda bir Sovyet vatandaşına ait bulunan Berrak Kitabevi'ni tahrip etti. Sovyet hükümeti bu olayı protesto ederken, olaylarda Türk polisinin de işbirliği yaptığı iddiasını ileri sürüyor ve sorumluluğun Türk hükümetine ait olduğunu bildiriyordu.
- T.B.M.M.'nde Dışişleri Bakanlığı bütçesi görüşülürken, İstanbul Milletvekili General Kazım Karabekir, 20 Aralık 1945 de Meclis'de yaptığı konuşmada, "Boğazlar milletimizin hakikaten boğazıdır. Ortaya el saldırtmayız. Fakat şu da bilinmelidir ki, Kars yaylası da milli belkemiğimizdir. Kırdırırsak yine mahvoluruz" demiş ve Meclis ve kamu oyu tarafından heyecanla alkışlanmıştı. Bu konuşmanın ertesi günü, 21 Aralık 1945 de başlıca Moskova gazeteleri bir Gürcü profesörünün mektubunu yayınlamışlardır. Bu mektuba göre, Giresun, Gümüşhane ve Bayburt'a kadar olan Doğu Anadolu, Gürcistan topraklarından olması hasebiyle, bu bölgelerin Gürcistan Cumhuriyetine iadesi gerekiyordu. Şimdi Sovyet basını ilk defa olarak Sovyet vatandaşlarının ağızından Türk toprakları üzerinde istekler ileri sürüyordu. Türk basını Sovyet basınının bu gibi baskılarını tabiatıyla cevapsız bırakmadı.

Türkiye Üzerinde Sovyet Tehdidi

- Türk-Sovyet münasebetlerinin bu gergin durumu 1946 yazına kadar devam etti. **Fakat** 1946 yazında yeniden şiddetini arttırarak bir buhrana girdi. Potsdam kararlarına uygun olarak Sovyetler Boğazlar hakkındaki görüşlerini, Türk Hükümetine 7 Ağustos 1946 da verdikleri bir nota ile açıkladılar. Notada, Türkiye'nin II'inci Dünya Savaşı sırasında Boğazlardaki yetkilerini kötüye kullandığı ve Mihver'in savaş gemilerine geçiş verdiği belirtildikten sonra, yeni Boğazlar rejiminin olması gereken şeklin esasları olarak şunlar belirtiliyordu:
- **1) Ticaret gemilerinin barışta ve savaşta tam geçiş serbestisine sahip olması.**
- **2) Karadeniz'e kıyısı olan devletlerin savaş gemilerine her zaman geçiş serbestisi tanınması.**
- **3) Karadeniz'e kıyısı olmayan devletin savaş gemileri için, -istisnai bazı haller dışında- barışta ve savaşta geçiş yasağı konması.**
- **4) Yeni Boğazlar rejiminin yalnız Karadeniz'e kıyısı olan devletler tarafından düzenlenmesi.**
- **5) Ticaret ve geliş-geçiş serbestliği ile Boğazların güvenliğinin, en ziyade ilgili ve bu işe en liyakatli devletler olan Sovyet Rusya ile Türkiye tarafından ortak vasıtalarıyla sağlanması.**
- Bu suretle Sovyetler Boğazların kontrolünü ellerine almak hususundaki isteklerini resmen açıklamış olmaktaydılar. Bunun için Birleşik Amerika 19 Ağustos 1946 da Sovyet Hükümetine verdiği bir nota ile, **4 ve 5'inci Sovyet isteklerine itiraz ederek**, kendisinin bunu kabul edemeyeceğini bildirdi. İngiltere de 21 Ağustosta Sovyet Hükümetine verdiği notada 4 ve 5'inci Sovyet isteklerini kabul etmedi ve "Boğazlardaki yegane kara kuvveti olması hasebiyle, Türkiye Boğazların kontrol ve savunmasının sorumlusu olarak kalmakta devam etmelidir" dedi.

Türkiye Üzerinde Sovyet Tehdidi

- ▶ Sovyetlerin 7 Ağustos notasına Türk Hükümeti 22 Ağustos 1946 tarihli bir nota ile cevap verdi. Cevapta 2'inci Dünya Savaşında Boğazlar Statüsünün Türkiye tarafından iyi korunmadığına dair ithamlar **çürütüldükten** sonra, Sovyet isteklerinin 4 ve 5'inci maddeleri reddedilerek, beşinci madde hakkında, bu Sovyet teklifinin "Türkiye'nin hiçbir bakımdan feragat edemeyeceği ve takyidini kabul edemeyeceği egemenlik haklarına ve güvenliğine aykırı" olduğu bildiriliyor ve bunun Türkiye'nin güvenliğinin imhası demek olacağı belirtildikten sonra şöyle deniyordu: "Tarih Türkiye'nin dahil olup Türk Milletinin memlekete karşı vazifesini yapmadığı hiçbir savaş misali kaydetmemiştir". Bu sonuncu cümle, Türkiye'nin Sovyet tehdidine karşı açık bir meydan okumasıydı. Bununla denilmek isteniyordu ki, Sovyet Rusya Boğazlar üzerindeki ihtiraslarını gerçekleştirmek için kuvvete başvuracak olursa, Türk Milleti buna aynı şekilde karşı koymaktan kaçınmayacaktır. Bu, Türk Hükümetinin Sovyet tehdidine, her ne şekilde olursa olsun, karşı koyma azminin bir ifadesiydi.
- ▶ Türkiye'nin bu notasına Sovyetler 24 Eylül 1946'da bir cevap verdiler. Birinci notadaki ithamlar tekrar ediliyordu. Türk Hükümeti 18 Ekimde verdiği ikinci cevapta, 22 Ağustos notasındaki görüş ve azmini tekrar belirtti.
- ▶ **Sovyet Rusya'nın Türkiye'ye 24 Eylül notası üzerine, Amerika ve İngiltere 9 Ekimde Sovyetlere verdikleri notalarda, Potsdam kararlarına göre, tarafların Türk Hükümetine ancak birer nota vererek görüşlerini bildireceklerini, yoksa cevaplaşma suretiyle meselenin tartışılmasına girişilemeyeceğini bildirdiler ve Türkiye'nin, Boğazlar savunmasının tek sorumlusu kalması gerektiği hususundaki görüşlerini tekrar ifade ettiler.**
- ▶ Bu suretle Boğazlar konusundaki tartışma sona eriyordu. Şimdi meselenin bir konferansta görüşülmesi gerekmektedir. Lakin bu konferans bugüne kadar toplanmamıştır ve Boğazlarda Montreux rejimi egemen olmakta devam etmektedir. Fakat olayın önemli tarafı, şimdi Sovyet tehdit ve tehlikesinin Türkiye'nin üzerine en ağır bir şekilde çökmüş olmasıydı. Sovyetler, Türkiye'nin hem bağımsızlık ve egemenliğine ve hem de toprak bütünlüğüne yönelen istekler ileri sürmüşlerdi. Türkiye tarihinin en buhranlı zamanlarından birini geçiriyordu.

Yunanistan İç Savaşı

- Yunanistan'dan Alman kuvvetlerinin çekilmesi ile birlikte, Almanlara karşı mücadele eden Yunan çetecileri arasında da bir sağ-sol çatışması çıkmıştı ve solu EAM'cılar (Milli Kurtuluş Cephesi), sağı da EDES'ciler (Yunan Milli Demokratik Ligi) temsil etmekteydi. EAM'ın askeri kuvvetini ELAS, yani Milli Halkçı Kurtuluş Ordusu teşkil ediyordu. Kurtuluştan sonra bu mücadele sağ ve sol partiler arasındaki mücadele şeklini aldı. Fakat bu arada 1944 sonlarından itibaren Yunanistan'a İngiliz kuvvetleri çıkmaya başlamıştı. 1945 Ocak ayında Yunanistan'daki İngiliz kuvvetleri Yunanistan'ı kontrolü altına almaya başladığı zaman, komünistler ve bilhassa Tito'nun Yunan Makedonya'sını ele geçirmek için kurup Yunanistan'a sevk ettiği Slav Milli Kurtuluş Cephesi (SNOF) da Yugoslavya'ya sığınmak zorunda kalmışlardı.
- **1946 Martında Yunanistan'da genel seçimler yapıldı ve solcu partilerin birliğini temsil eden EAM seçimleri boykot etti. Tabii seçimleri sağcılar kazandı.** Bu durum sol için ilk hezimetti. Bunun arkasından **Kralın Yunanistan'a dönmesi hususunda yapılan plebisitte de yine monarşi taraftarları kazandı.** Bu gelişmeler üzerine, **General Markos (Markos Vafiedes) adındaki bir komünistin liderliğindeki komünistler kuzey Yunanistan'da ayaklandılar.**
- **Yugoslav lideri Tito**, bu sefer Milli Kurtuluş Cephesi (NOF) adı ile teşkil ettiği ve komünistlerden müteşekkil bir kuvveti Markos'un yardımına gönderdi. Tito'nun arkasından **Arnavutluk ve Bulgaristan da Markos'a yardıma başladı.** Markos'un ayaklanması Yunanistan'ı bir iç savaşa sürüklemiş olmaktaydı.

Yunanistan İç Savaşı

- İşin dikkati çeken tarafı, daha Yunanistan iç savaşa sürüklenmeden önce, 1946 Ocak ayında, Sovyet Rusya'nın B.M. Güvenlik Konseyine başvurup, Yunanistan'daki İngiliz kuvvetlerinin milletlerarası barış ve güvenliği tehdit ettiğinden şikayet etmesi ve İngiliz kuvvetlerinin Yunanistan'dan çekilmesini istemesiydi. Sovyetlerin herşeyi önceden planladığı ve İngiliz kuvvetlerinin bu planların gerçekleşmesine engel olduğu anlaşıyordu.
- Markos'u Yugoslavya, Bulgaristan ve Arnavutluk'un desteklemesi dolayısıyla **Yunanistan 1946 Aralık ayında Güvenlik Konseyine başvurarak bu üç komşusundan şikayette bulundu.** Güvenlik Konseyi konuyu incelemek üzere bir soruşturma komisyonu kurdu. Komisyon aylarca süren ve Yunanistan'ın üç komşusu ile sınırlarında yapılan soruşturmalardan sonra 767 sayfalık bir rapor hazırladı ve bu raporda bu üç devletin Markos'a yardım etmesi dolayısıyla bölgede barışı ihlal ettikleri ve suçlu oldukları bildirildi. Lakin bu rapor Güvenlik Konseyinde Sovyet Rusya tarafından veto edildi. Bunun üzerine mesele 1947 Eylülünde B.M. Genel Kuruluna havale edildi. Bu ise meselenin sürüncemede kalması idi.
- Yunan iç savaşını sona erdiren iki hadise olmuştur. **Birincisi**, 12 Mart 1947 tarihli Truman Doktrini'dir. Bir yandan Türkiye'nin, diğer yandan Yunanistan'ın, uğramış olduğu bu Sovyet baskı ve oyunları karşısında Amerika Başbakanı **Truman'ın Yunanistan'a 300 milyon dolarlık ve Türkiye'ye de 100 milyon dolarlık askeri yardım kararı** Sovyetleri gerilemek zorunda bırakmıştır.
- Diğer taraftan, **1948 Martından itibaren Tito'nun Moskova ile arasının açılması ve Sovyet blokundan kopması, Markos'u gayet mühim bir dayanaktan yoksun bırakmaktaydı.** Bu sebeple Markos, 1948 Haziran ve Temmuz aylarında Yunan hükümeti ile anlaşmaya teşebbüs etti ise de, kendisini dinleyen olmadı ve Kuzey Yunanistan'ı terk ederek Yugoslavya'ya sığınmak zorunda kaldı.
- Böylece, Sovyetlerin Yunanistan'ı komünizmin kontrolü altına sokma teşebbüsleri de başarısızlıkla neticelenmiş olmaktaydı.

Avrupa'da Sosyalist Blokun Kuruluşu

- Sovyetler bu faaliyetleri ile Orta Doğu ve Doğu Akdeniz bölgelerine girmeye çalışırken, bir yandan da Avrupa'daki durumlarını sağlamlaştırmak için, askeri işgalleri altında tuttıkları ülkelerde komünist rejimleri yerleştirmeye muvaffak olarak, bugünkü Sosyalist Blok veya Sovyet Uyduları dediğimiz durumu ortaya çıkarmak suretiyle Avrupa'da da gayet tehlikeli bir genişleme göstermişlerdir.
- Bununla beraber, bu ülkelerde komünist rejimlerin yerleşmesi birdenbire olmuş değildir. Bu ülkelerin komünizmin hakimiyeti altına girmesi bir takım merhalelerden, bir takım safhalardan geçerek olmuştur. Bu gelişimi beş merhalede tespit edebiliriz:
- **a) Sovyet İşgali**
- Doğrusu aranırsa, bu ülkelerin Sovyetlerin askeri işgaline girmesini bir bakıma Batılılar istemişlerdir. Çünkü, 1944 yazından itibaren Almanlar Rusya cephesinde geri çekilmeye başladıkları zaman gerek Amerika, gerek İngiltere, Sovyetlerin Almanları kendi topraklarından attıktan sonra savaştan çekilmelerinden endişe etmişler ve korkmuşlardır. Onlara göre, savaşın bir an önce sona ermesi için Kızılordu'nun Doğu Avrupa'da ilerlemesi ve Alman işgalindeki toprakları Almanlardan temizlemesi gerekiyordu. Sovyetler bunu yaptılar. Fakat, Kızılordu ile beraber, bu ülkelerin savaştan önceki dönemde yasaklanmış olan komünist partilerinin Moskova'da bulunan ve orada daha da eğitilmiş olan liderleri de ülkelere dönmekteydi. Kızılordu'nun bir kurtarıcı olarak bu ülkelere girmesi ve oralarda kalması, şüphesiz komünist partileri için büyük ve güçlü bir dayanak teşkil etmekteydi.
- **b) Koalisyon Kabineleri**
- 1945 Şubatında Kırımda Yalta'da Amerika, İngiltere ve Sovyet liderleri arasında yapılan toplantı sonunda yayınlanan Kurtarılmış Avrupa Hakkında Demeç, serbest ve demokratik seçimler için gerekli tedbirler alınıncaya kadar, Sovyet işgalindeki ülkelerde geçici hükümetlerin kurulmasını ve bu hükümetlerde bütün siyasi partilerin ve siyasi eğilimlerin temsil edilmesini öngörmekteydi. Esasına bakılırsa, bu ülkelerde hiç bir parti tek başına hükümeti kurabilecek oy gücüne sahip değildi. Gerek bu demeç dolayısıyla, gerek yapılan Kurucu Meclis seçimlerinin oy neticeleri dolayısıyla, hükümetler bu ülkelerde genellikle koalisyon kabineleri şeklinde kuruldu. Fakat dikkati çeken nokta, bu kabinelerde komünistlerin hemen daima İçişleri, Adalet ve Enformasyon bakanlıklarını almaları idi. Bu suretle, İçişleri Bakanlığı ile ülkenin güvenlik kuvvetleri, Adalet Bakanlığı ile mahkemeler ve Enformasyon Bakanlığı ile de basın ve radyo gibi kitle haberleşme vasıtaları komünistlerin kontrolü altına girmiş olmaktaydı.

► c) **Komünist Partilerinin Hükümetlere Hakim Olması**

- Bir süre sonra komünistlerin hükümetleri tamamen ele geçirdikleri görüldü. Çünkü çeşitli hadiseler ve baskılar yüzünden, bazan da Sovyetlerin baskısı ile, Komünist Partisinin dışındaki siyasi partiler hükümetlerden ayrılarak muhalefete geçtiler. Böylece hükümetler bir süre sonra, tamamen komünistlerden meydana gelmiş oluyordu.

► ç) **Muhalefet Partilerinin Tasfiyesi**

- Bu merhalenin, bilhassa 1947 yılında, yani 10 Şubat 1947'de barış antlaşmalarının imzasından sonra gerçekleştirildiğini görüyoruz. Çünkü Sovyet işgali altındaki ülkelerle barış antlaşmaları yapıldıktan sonra, artık Sovyet askerlerinin bu ülkelerden çekilmesi gerekiyordu. Halbuki komünist partileri iktidara sahip olmakla beraber, aynı zamanda komünistlerin karşısında da kuvvetli muhalefet partileri bulunuyordu. Sovyetler, bu muhalefet partilerini tamamen bertaraf edip komünist rejimleri yerleştirmeden bu ülkelerden çekilmek istemediler ve bu sebeple 1947 Şubatından sonra bu ülkelerde muhalefet partilerinin tasfiyesine girişildi.
- Mesela, 25 Şubat 1947 de Macaristan'ın Küçük Emlak Sahipleri Partisi'nin (bu Parti 1945 seçimlerinde oyların % 57'sini almıştı), Genel Sekreteri Bela Kovacs, ülkenin güvenliğine karşı komplo hazırlamakla suçlandı ve tevkif edildi. Partinin lideri ve Başbakan Ferenc Nagy o sırada İsviçre'de bulunuyordu ve başına geleceği bildiğinden ülkesine dönmedi.
- Bulgaristan'da ise, bu ülkenin en güçlü partisi olan Çiftçi Partisi'nin lideri Nikola Petkov, vatana ihanet suçundan 1947 Haziranında tutuklandı ve ölüme mahkum edilerek Eylül ayında da idam edildi.
- Romanya'da da, komünistlere karşı çetin bir mücadele açmış olan Köylü Partisi lideri Julius Maniu 1947 Temmuzunda vatana ihanet suçundan tutuklanıp mahkemeye verildi ve Kasım ayında da müebbet hapse mahkum oldu.
- Polonya'da ise, ülkenin en popüler partisi olan Polonya Köylü Partisi'nin lideri ve savaş sırasında Londra'daki mülteci Polonya hükümetinin başkanı Stanislaw Mikolajczyk, komünistlerin kendisini tutuklamaya hazırlandıklarını fark edince, 1947 Kasım ayında Londra'ya kaçmaya muvaffak oldu ve bu şekilde hayatını kurtardı.

- Çekoslovakya gelişmeleri ise biraz daha farklı oldu. Savaştan sonra, cumhurbaşkanlığına Çekoslovakya'nın eski devlet adamlarından Dr. Beneş ve başbakanlığa da Komünist Partisi lideri Klement Gottwald getirilmişti. Bakanların çoğu Komünist Partisi dışındandı. Çekoslovakya'nın kurucusu Thomas Masaryk'in oğlu Jan Masaryk Dışişleri Bakanı idi. Ülkenin yeni liderleri Sovyet Rusya ile iyi geçinme taraflısı oldukları için 1948 Şubatına kadar Çekoslovakya'da mühim bir gelişme görülmedi. Lakin Sovyetler yine de Çekoslovakya'dan emin değildiler. Çünkü yeni liderler aynı zamanda Batı taraftarı idiler. Bu sebeple, hükümeti tamamen komünistlere teslim etmek için Sovyetler Çekoslovakya'ya açıkça müdahale ettiler ve bir hadiseyi protesto eden 11 bakanın yerine komünistleri baskı ile hükümete soktular. Dr. Beneş'in direnmesi fayda etmedi. Bu kriz sırasında Dışişleri Bakanı Masaryk 10 Mart 1948 günü Bakanlık binasının dördüncü katından kendisini atarak intihar etti. Mamafih Masaryk'in komünistler tarafından öldürüldüğüne dair de iddialar vardır.
- "Çekoslovak Darbesi" adı verilen bu hadise Batı'da büyük yankılar ve tepkiler uyandırdı. Bu hadise üzerine Batılılar, Sovyet emperyalizminin yayılmasına karşı tedbirler almak üzere 1948 Martından itibaren harekete geçtiler.

► d) **Ekonomik ve Sosyal Düzenin Sovyet Modeline Göre Kurulması**

- Bu şekilde bu ülkeler komünist partilerinin tam kontrolü altına girdikten sonra, yapılan anayasalarla ekonomik, sosyal ve siyasal düzen Sovyet modeline göre kuruldu. Fakat ne var ki, bu ülkelerin milli ve tarihi hususiyetlerini göz önüne almadan kurulan bu Sovyet düzenine karşı, 1953 Martında Stalin'in ölümünden sonra bu ülkelerde tepkiler ve başkaldırmalar ortaya çıkacaktır.
- Komünist ülkelerden Yugoslavya ile Arnavutluk'ta komünist rejimlerin kurulması ise çok daha başka şekilde olmuştur. Her iki ülke de savaş sırasında Alman işgaline uğrayınca, bunların komünist partileri hemen direnme kuvvetlerini teşkil etmişler ve savaş boyunca Almanlara karşı çarpışarak, savaşın sonunda ülkelerinin kontrolünü ellerine almışlardır. Denebilir ki, bu gelişmelerde Sovyet Rusya'nın hiç bir yardımı ve tesiri olmamıştır. Bundan dolayı, Yugoslavya ve Arnavutluk Moskova'ya karşı bundan sonra daha bağımsız tutum alacaklar ve hatta bir süre sonra Moskova'dan kopacaklardır.
- Sovyet Rusya böylece sınırları üzerindeki komşu ülkelerde komünist rejimleri tesis ederek, etrafında bir güvenlik çemberi meydana getirdiği gibi, Avrupa'ya komünizmi yaymak hususunda da bir takım illeri karakollar elde etmiş olmaktadır.
- Diğer taraftan, Sovyetler bu komünist uydularını kontrolleri altında tutmakla beraber, bunların kendi aralarında da bir takım dostluk, işbirliği, saldırmazlık gibi adlarla bir sürü anlaşmalar imzalamalarını sağlamak suretiyle yekpare (monolitik) bir blok teşkil etmekteydiler.

Fin-Sovyet İttifakı

- Sovyet Rusya Avrupa'daki sınırları üzerinde bulunan ülkelerde komünist rejimleri kurarak bunları uydu haline getirdikten sonra, bir tek nokta açık kalmaktaydı. Bu da Finlandiya ile olan sınırı idi.
- Finlandiya savaşta Almanya ile işbirliği yaptığı için yenilen devlet sayılmış ve kendisiyle müttefikler arasında **10 Şubat 1947 de bir barış antlaşması imzalanmıştır. Bu barış ile Finlandiya, Petsamo bölgesini Sovyet Rusya'ya terk etti ve ayrıca Porkkala deniz üssünü de 50 yıl için Sovyetlere kiraladı.** Finlandiya Sovyetlere mal olarak ödenmek üzere, **300 milyon dolar tamirat borcu ödeyecekti.**
- Barış Antlaşması esasen Finlandiya'yı Sovyet Rusya'ya karşısında esaslı bir şekilde zayıflamıştı. Çünkü Sovyetler hem Petsamo'yu ve hem de Porkkala'yı kontrollerine almışlardı. Bu durum, Finlandiya üzerinde küçümsenemeyecek bir baskı idi. Lakin Sovyetler bununla da yetinmek istemediler. Durumlarını daha sağlamlaştırmak ve Finlandiya'yı tesirsiz ve zararsız hale getirmeye karar verdiler. Finlandiya ile bir ittifak antlaşması yapmak istediler.
- Finlandiya 1940 tecrübesinden ve diğer sosyalist ülkelerin başına geleni gördükten sonra, direnmenin faydasızlığını anladı ve **Sovyet Rusya ile 6 Nisan 1948 de bir "Dostluk, İşbirliği ve karşılıklı yardım" antlaşması imzaladı. Bu, esasında bir ittifak antlaşmasıydı. Bu anlaşma ile Finlandiya Sovyet Rusya aleyhine olan hiç bir ittifak ve koalisyonu katılmayacak ve iki devlet aralarındaki ticari ve kültürel münasebetleri sıkılaştıracaklardı.**

E) Cominform'un Kuruluşu

Sovyetlerin savaş biter bitmez, bir yandan İran, Türkiye ve Yunanistan üzerinde baskıya geçmesi ve öte yandan da işgalleri altındaki Avrupa ülkelerinde komünist rejimleri baskı ve tehdit metotları ile kurmaları, bilhassa Birleşik Amerika'nın, Sovyet Rusya ile barışta da işbirliği yapabileceği hususundaki ümitlerinin çabucak kaybolmasına sebep oldu. Amerika, tekrar Monroe Doktrinine dönmek için Avrupa'dan çekilmek şöyle dursun, Sovyet Rusya'nın şimdi yaratmaya başladığı tehlike ve tehdidi gayet açık olarak görmeye başladı. **Bundan dolayı, 1947 Marında Truman Doktrinini ve 1947 Haziranında da Marshall Planı'nı ortaya attı. Truman Doktrini, Amerika'nın Sovyet tehdidinde maruz kalan ülkeleri destekleme kararını ve Marshall Planı da hür Avrupa'yı ekonomik bakımdan kalkındırma ve güçlendirme kararını ifade ediyordu.**

Savaşın sonra Amerika'nın tekrar kendi kabuğuna çekilerek meydana Sovyetlere bırakacağına kesinlikle inanmış olan Moskova için, Amerika'nın bu yeni tutumu bir sürpriz oldu ve Sovyetleri telaşlandırdı. Uydu ülkelerle Moskova arasındaki bağları daha da güçlendirmek ve aynı zamanda da milletlerarası komünist faaliyet ve hareketlerini bir merkezden idare etmek için yeni tedbirlere başvurmaya karar verdiler.

1947 Eylül ayında **Sovyet Rusya, Yugoslavya, Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Polonya, Çekoslovakya, Fransa ve İtalya komünist partilerinin liderleri Polonya'nın Szklarska Poreba Şehrinde toplandılar ve yayınladıkları belgelerle 5 Ekim 1947 de Cominform'un (Communist Information Bureau) kurulduğunu ilan ettiler.** Gerek belgelerde, gerek verilen demeçler ve yapılan konuşmalarda, Birleşik Amerika'ya, Truman Doktrinine ve Marshall Planına çatılması, Kominform'un kuruluşu sebebini açıklayan bir husus olsa gerektir.

Yayınlanan belgelere göre, kurulan bu milletlerarası komünizm teşkilatının amaçları şunlardı:

- 1) İşçilerin yegane vatani olarak Sovyetler Birliği'nin savunulması.**
- 2) Birleşik Amerika tarafından temsil edilen emperyalizme karşı mücadele.**
- 3) Bütün dünyayı kapsayacak olan bir Sovyetler Cumhuriyeti'nin kurulması.**

Bu amaçların gerçekleşmesi için kullanılacak vasıtalar olarak da, **proleter hareketleri, sömürgelerin bağımsızlık hareketlerinin desteklenmesi ve köylüler arasında propaganda gösterilmekteydi.** Yayınlanan bir "Beyanname"de de dünyanın artık iki bloka ayrılmış olduğu bildirilmekteydi.

Kominform, 19'uncu yüzyılda gördüğümüz 1.ve 2.Enternasyonallerin devamından başka bir şey değildi. Lenin 5 Mart 1919 da 3.Enternasyonal'i, yani Komünist Enternasyonali'ni (Comintern) kurmuş ve bu teşkilat 1943 Mayısında Stalin tarafından lağvedilmişti. Kominform şimdi bir çeşit 4.Enternasyonal olmaktaydı.

Çin'de Komünizm

- ▶ Japonya 1937 Temmuzunda Çin'e saldırmaya başlayınca, bu müşterek tehlikeye karşı Chiang Kai-shek'in milliyetçileri ile Mao Tse-tung'un komünistleri bir işbirliği içine girdiler. 2. Dünya Savaşı boyunca komünistler Çinin kuzey eyaletlerinde, milliyetçiler ise Çinin güney eyaletlerinde Japonlara karşı savaştılar. Japonya 1945 Eylülünde teslim olduğunda durum böyle idi. Bu sebeple Amerika komünistlerin kuzey Çin'e hakim olmasından endişe ederek, Amerikan uçakları 80.000 kişilik bir milliyetçi kuvveti Shanghai, Nanking ve Peiping bölgelerine naklederek komünistlerin Kuzey Çin'e hakim olmalarını engellemek istedi.
- ▶ Milliyetçilerin durumu iyi idi. Bu sebeple **Sovyetler, 1945 Ağustosunda, Chiang Kai-shek ile bir anlaşma imzalayarak Chiang hükümetini Çinin resmi hükümeti olarak tanıdılar ve Çinin içişlerine karışmamayı taahhüt ettiler. Buna karşılık Chiang Kai-shek de Moğolistan'ın bağımsızlığını tanıyor, Doğu Çin Demiryolları ile Güney Mançurya demiryollarının Sovyetlerle ortak olarak işletilmesini, Port Arthur ve Dairen limanlarını 30 yıl süre ile Sovyetlere kiralamayı kabul ediyordu.** Japonya'nın teslim belgesini imzalamasından üç hafta sonra da Sovyetler Mançuryayı tamamen boşaltacaklardı.
- ▶ Sovyetlerle anlaşılan Chiang Kai-shek, Mao Tse-tung'a dönüp komünistlerle de bir anlaşmaya girmek istedi. Fakat mümkün olmadı. Chiang Çin'de merkezi idare sistemi kurmak isterken, Mao Çinin gevşek bir federasyona sahip olmasını istiyordu. Görüşmelerde anlaşma olmayınca, 1945 Ekiminden itibaren komünistlerle milliyetçiler tekrar birbirleriyle mücadeleye başladılar.

Çin'de Komünizm

- Bu mücadele milliyetçiler için hazin bir hikaye oldu. Amerika'nın yaptığı geniş ekonomik ve askeri yardımlarla 1946 ve 1947 yıllarında milliyetçiler üstün duruma geçtiler.
- Lakin Chiang Kai-shek ve generallerinin kötü idareleri ve Amerikan yardımlarını hem kötü kullanmaları ve hem de şahsi çıkarları için kullanmaları, 1948'den itibaren durumu değiştirmeye başladı. Amerika'nın milliyetçilere yardımına karşılık, Sovyet Rusya da Chiang Kai-shek'den kiraladıkları Port Arthur ve Dairen limanlarından komünistlere yardım ediyordu.
- 1948 sonunda Mançurya ve Yang-tze vadisi komünistlerin elinde bulunuyor ve Chiang rejimi de güneye çekilmeye başlıyordu. 1949 Nisanında komünistler Nanking'e girdiler Ve Chiang da Canton'a çekildi.
- Mao Tse-tung bu zaferler karşısında 1 Temmuz 1949 da Çin'de Demokratik Halk Diktatörlüğünü ilan etti. 1950 Mayısında Hainan adası dahil bütün Çin kıtası komünistlerin kontrolüne girmişti. Chiang Kai-shek mücadelesine devam etmek üzere Formosa (bugünkü Taiwan) adasına geçti. Bu şekilde ortaya iki tane bağımsız Çin devleti çıkıyordu.
- 1 Ekim 1949 da Mao Tse-tung Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşunu resmen ilan etti ve aynı gün Sovyet Rusya tarafından tanındı. Batılı devletlerden ilk tanıyan İngiltere Çin Halk Cumhuriyetini 1950 Ocak ayında tanıdı.
- Böylece 1912 de Çin'de Mançu sülalesinin ve imparatorluğun yıkılması ile başlayan çalkantılar, Çin'de komünist bir rejimin kurulması ile sonuçlanmış olmaktaydı.
- Sovyet Rusya ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında 14 Şubat 1950 de bir dizi anlaşmalar imzalandı. Bunlardan bir tanesi, "Dostluk, İttifak ve Karşılıklı Yardım" anlaşması, ikincisi, Sovyet Rusya'nın Çin'e 10 yılda ödenmek üzere 300 milyon dolarlık yardımını öngören bir anlaşma ve üçüncüsü de Sovyet Rusya'nın Doğu Çin demiryollarını, Port Arthur ve Dairen limanlarını Çin'e iade etmeyi öngören anlaşmadır.
- 1949 yılı kapanırken, dünyanın global stratejisi Batılıların ve Batı dünyasının fevkalade aleyhinedir. Sovyet Rusya Avrupa'da açık bir üstünlüğe sahip iken, şimdi Uzak Doğu ve Asya'da Çin gibi komünist devi ortaya çıkıyordu. 1949 yılında NATO'nun kurulması ile Avrupa belki dengelenmişti, lakin Asya'da kuvvetler dengesinin durumu gayet açık bir şekilde komünist blokun lehine idi.